

Afwegingskader Meldcode

Huiselijk Geweld en Kindermishandeling

Inleiding

Professionals in de zorg, maatschappelijke ondersteuning en opvang, onderwijs en justitie zijn per 1 juli 2013 wettelijk verplicht om te beschikken over een meldcode waarmee zij in actie kunnen komen tegen huiselijk geweld en kindermishandeling.

De Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling wordt per 1 januari 2019 verbeterd en aangescherpt. De meldcode is een stappenplan waarin staat hoe hulpverleners kindermishandeling signaleren en melden. Er wordt een afwegingskader in opgenomen waardoor de beslissing om al dan niet te melden bij Veilig Thuis ondersteund wordt en bovendien wordt de eigen hulpverlening erin betrokken.

De meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling heeft betrekking op alle vormen van geweld in de huiselijk situatie, zoals mishandeling, seksueel geweld, genitale verminking, eer gerelateerd geweld en ouder(en)mishandeling.

De meldcode heeft tot doel jeugdigen, die te maken hebben met een vorm van geweld of mishandeling, eerder passende hulp te bieden, zodat een einde komt aan de (bedreigende) situatie. Hiertoe biedt de meldcode stappen en handvatten bij (vermoedens van) huiselijk geweld en kindermishandeling. De doelgroepen zijn zowel slachtoffers, getuigen als (vermoedelijke) daders.

In het kader van haar toezichthoudende taak zal de inspectie scholen op drie punten bevragen, om te bepalen of zij voldoen aan hun plicht met betrekking tot de meldcode:

- Het beschikken over een meldcode
- De randvoorwaarden voor toepassing ervan
- De feitelijke toepassing van de meldcode

Privacy:

Op 25 mei 2018 is de nieuwe privacywet (AVG) van kracht geworden. De AVG is een algemeen kader dat niet inspeelt op specifieke situaties, zoals een vermoeden van kindermishandeling. Daarom geldt als algemene regel dat een specifieke wet voor een bepaalde sector prevaleert boven de algemene norm van de AVG. De wet Meldcode gaat dus ook voor de AVG. Het recht om dossier aan te maken en te melden bij Veilig Thuis is dus onverminderd van toepassing.

Meldcode op het Eligant Lyceum

Binnen het Eligant Lyceum worden de vijf stappen van de meldcode gevolgd voor het handelen bij en het signaleren van vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling. Ter ondersteuning van de beslissingen in stap 5 is in stappen 4 en 5 een afwegingskader toegevoegd.

De vijf stappen van de meldcode:

Stap 1: In kaart brengen van signalen

Je maakt je ernstig zorgen om een kind en je vraagt je af of er sprake is van kindermishandeling

- Signaleren is de beroepshouding, gaat vooraf aan de meldcode
- Observeer en noteer wat je waarneemt
- Noem concrete waarneembare signalen, geen interpretaties
- Transparantie naar ouders

Stap 2: Overleg

Het onderbouwde vermoeden wordt door de coach/docent besproken met teamleider en onderwijszorgcoördinator/aandachtsfunctionaris*

- Bespreek het vermoeden
- Win advies in bij Veilig Thuis
- Stel een plan van aanpak op (observatie, gesprek, advies vragen)
- Na elke stap wordt opnieuw overlegd

Stap 3: Gesprek met ouders/verzorgers en kind

Gesprek met ouders over de zorgen voor het kind

- Wees open en eerlijk
- Veroordeel niet
- Ga uit van de positieve intenties van ouders
- Heb respect voor de beleving ouders
- Goed luisteren
- Gebruik je pedagogisch inzicht over ontwikkeling van kinderen
- Betrek ouders bij de oplossing

Stap 4 en 5: uitwerking van de vijf afwegingsvragen en beslissingen in de meldcode

1. Vermoeden wegen

Ik heb de stappen 1 t/m 3 van de Meldcode doorlopen en

- A. Op basis van deze doorlopen stappen is er geen actie nodig: dossier vastleggen en sluiten
- B. Ik heb een sterk vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling. Het bevoegd gezag van mijn school is op de hoogte.
Ga verder naar afweging 2

2. Veiligheid

Op basis van de stappen 1 t/m 4 van de Meldcode schatten wij als school in dat er sprake is van acute en/of structurele onveiligheid

- A. **Nee:** ga verder naar afweging 3
- B. **Ja of twijfel:** direct (telefonisch) (anoniem) melding doen bij Veilig Thuis, De afwegingen hierna worden met Veilig Thuis doorlopen

3. Hulp

Ben ik, of iemand anders in mijn school (teamleider en onderwijszorgcoördinator/aandachtsfunctionaris*) in staat om effectieve hulp te bieden of te organiseren en kan de dreiging voor mogelijk huiselijk geweld of kindermishandeling afgewend worden?

- A. **Nee:** melden bij Veilig Thuis, die binnen 5 werkdagen een besluit neemt en terugkoppelt naar de melder
- B. **Ja:** ga verder met afweging 4

4. Hulp

Aanvaarden de betrokkenen hulp zoals in afweging 3 is georganiseerd en zijn zij bereid zich actief in te zetten?

- A. **Nee:** Melden bij Veilig Thuis
- B. **Ja:** hulp in gang zetten, termijn in gang zetten waarop effectief of merkbaar moet zijn. Zo concreet mogelijk maken en documenteren. Spreek af wie welke rol heeft en benoem casemanager. Spreek af welke taken alle betrokkenen en specifiek de casemanager heeft, zodat de verwachtingen voor iedereen helder zijn. Leg vast, voer uit en ga verder met afweging 5.

5. Resultaat

Leidt de hulp binnen de afgesproken termijn tot de afgesproken resultaten ten aanzien van de veiligheid, het welzijn en/of het herstel van de direct betrokkenen?

- A. **Nee:** melden bij Veilig Thuis
- B. **Ja:** hulp afsluiten met vastgelegde afspraken over het monitoren van de veiligheid van alle betrokkenen

Bijlage: begrippen en definities:

Algemene meldnormen (leidende principes t.b.v. afwegingskaders)

Het doen van een melding bij Veilig Thuis van mogelijk huiselijk geweld of mogelijke kindermishandeling is een professionele vorm en als zodanig noodzakelijk:

Meldnorm A: In ALLE gevallen van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid.

Meldnorm B: In alle ANDERE gevallen waarin de aandachtsfunctionaris* meent dat zij, gelet op haar competenties, haar verantwoordelijkheden en haar professionele grenzen, in onvoldoende maat kan bieden of kan organiseren bij (risico's op) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.

Meldnorm C: Als een aandachtsfunctionaris die hulp biedt of organiseert om betrokkenen te beschermen tegen het risico op huiselijk geweld en/of kindermishandeling constateert dat de veiligheid niet stopt of zich herhaalt.

Acute onveiligheid, structurele onveiligheid en disclosure

Acute onveiligheid

Definitie	Een persoon is in direct fysiek gevaar, diens veiligheid is de komende dagen niet gegarandeerd en hij of zij heeft direct bescherming nodig
Toelichting	Bij het afwegen van signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling schat een beroepskracht allereerst en voortdurend in of een betrokkenen acuut (levens) gevaar loopt. Dit betreft de aanwezigheid van fysiek of seksueel geweld (met of zonder letsel) of, in geval van zorgafhankelijke kinderen of (oudere) volwassenen, de afwezigheid van de meest basale verzorging (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak) maar bijvoorbeeld ook om het onnodig toedienen van medicijnen of het verrichten van onnodige zorg.
Voorbeelden	<ul style="list-style-type: none"> • Door geweld toegebrachte verwonding die medische behandeling behoeft • (Ernstig) letsel met een vermoeden dat dit is toegebracht, of een poging daartoe. • Poging tot verwuring • Geweld tijdens de zwangerschap • (Vermoeden van) seksueel misbruik of seksueel geweld of seksuele exploitatie van kinderen jonger dan 18 jaar

	<ul style="list-style-type: none"> • Acute bedreiging om zichzelf of een naaste (waaronder (ex)-partner, kinderen of familielid) te doden, ernstig letsel toe te brengen of hun vrijheid te benemen (familiedrama, eerwraak, vrouwelijke genitale verminking) • Onthouden van zorg die acuut de gezondheid van -9 maanden tot + 100 jaar, waaronder het onthouden van voedsel • Als een ouder/verzorger (medische) klachten/aandoeningen bij een kind verzint/aandikt, (medische) onderzoeksgegevens betreffende bij het kind bestaande klachten en afwijkingen vervalst of in het kader van een onderzoek selectief verstrekt of (medische) klachten en afwijkingen bij het kind daadwerkelijk veroorzaakt • Vrijheidbeperkende maatregel voor pleger loopt af zonder dat er afdoende veiligheidsmaatregelen genomen zijn • Acuut onveilige situatie bestaat of zorg dreigt weg te vallen vanwege suïcidepoging, automutilatie, acuut psychiatrisch beeld, intoxicatie door alcohol en drugs • Noodgedwongen vlucht van huis door (dreiging van) huiselijk geweld en/of kindermishandeling • Een minderjarig kind dat alleen gelaten wordt in huis zonder toezicht en verzorging van een volwassene • Minderjarigen die opgesloten worden in huis en onthouden worden van eten en drinken • Minderjarigen die met een alleenstaande ouder leven, waarbij deze ouder een acute psychose krijgt • Etc.
--	---

Structurele onveiligheid

Definitie	Er is sprake van herhaling of voortduren van onveilige situaties of van geweld
Toelichting	Een voorgeschiedenis van huiselijk geweld of kindermishandeling is de belangrijkste voorspeller voor voortduren van onveiligheid (plegerschap en slachtofferschap) in de toekomst
Voorbeelden	<ul style="list-style-type: none"> • Minderjarigen die opgroeien bij ouders met zodanig ernstige (psychosociale, relationele) problematiek ten gevolge van verstandelijke beperking, middelenverslaving, psychische problematiek dat de fysieke en emotionele veiligheid van het kind bij herhaling en/of voortdurend wordt bedreigd en de ontwikkelmogelijkheden van deze minderjarigen structureel ingeperkt worden • Vergelijkbare situaties met kwetsbare ouderen en een mantelzorger • Ernstige verwaarlozing die voor jonge opgroeiende kinderen blijvende schade kan veroorzaken • Escalerende vormen van stalking in partnerrelaties • Minderjarige die geregeld getuige is van huiselijk geweld tussen ouders • Minderjarigen die een hoog schoolverzuim hebben • Minderjarigen die geregeld fysiek mishandeld worden • Etc.

Disclosure

Definitie	Slachtoffers die uit zichzelf een beroepskracht om hulp vragen of zich uiten bij (mogelijk) huiselijk geweld en/of kindermishandeling
Toelichting	Als een slachtoffer, kind of volwassene, uit zichzelf een beroepskracht om hulp vraagt bij huiselijk geweld en/of kindermishandeling of zich hierover uit zonder hulp te vragen, betekent dit veelal dat het (minderjarige) slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden. Het met onvoldoende voorbereiding met de ouders/verzorgers bespreken van de (door het slachtoffer) geuite zorgen kan leiden tot (verergering van) situaties van acute of structurele onveiligheid. Dit geldt uitdrukkelijk ook voor specifieke vormen van huiselijk geweld zoals (ex)partnerstalking, huwelijksdrang, mensenhandel, eer gerelateerd geweld en oudermishandeling. Een professionele norm tot melden betekent in dit geval zorgvuldige afstemming over de vervolgacties tussen de beroepskracht, Veilig Thuis en het slachtoffer. Bij de keuze voor wel/niet melden staat de veiligheid van het slachtoffer altijd voorop.

*Aandachtsfunctionaris

De Aandachtsfunctionaris kan worden gepositioneerd op het snijvlak van beleid en uitvoering. Bij voorkeur is dit iemand uit het middenmanagement of een medewerker die zich bezig houdt met kwaliteit-, zorg- en/of veiligheidsbeleid binnen de organisatie. De Aandachtsfunctionaris heeft een adviserende rol richting de beleidsontwikkeling en een coördinerende rol bij de uitvoering van de stappen van de meldcode indien er een vermoeden is van kindermishandeling/huiselijk geweld. Voor het Eligant Lyceum is dit de onderwijszorgcoördinator.

Veilig Thuis:

Advies

Bij iedere stap van de meldcode geldt dat er altijd contact kan worden opgenomen met Veilig Thuis, het advies en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling. Bij Veilig Thuis is veel kennis aanwezig over mogelijke signalen van huiselijk geweld en kindermishandeling. De medewerkers kunnen ook adviseren over de te zetten stappen en over het voeren van gesprekken met cliënten over de signalen. Als een beroepskracht advies vraagt aan Veilig Thuis, zet Veilig Thuis zelf geen stappen in de richting van de cliënt of die van anderen. Het advies is dus uitsluitend gericht tot de adviesvrager.

NB: Adviesgesprekken vinden plaats op basis van anonieme cliëntgegevens, voor een adviesgesprek heeft u uw beroepsgeheim dus niet te verbreken. Wel kunnen, met instemming van de adviesvrager, de contactgegevens van de adviesvrager worden vastgelegd, vooral ook met het oog op een eventueel vervolgadvisie over dezelfde casus.

Melden

Als er bij het volgen van de stappen wordt besloten tot het doen van een melding, neemt Veilig Thuis de zaak over. Veilig Thuis is wettelijk bevoegd om onderzoek te doen naar het huiselijk geweld of de kindermishandeling. Daarbij kan Veilig Thuis informatie opvragen bij andere instanties en organisaties. Veilig Thuis houdt melders op de hoogte van de uitkomsten van het onderzoek en van de acties die in gang worden gezet.

NB: Bij een melding moet de melder cliëntgegevens verstrekken omdat Veilig Thuis anders geen acties in gang kan zetten naar aanleiding van de melding. Iedereen, professionals en burgers, kan bij Veilig Thuis terecht met vragen en meldingen of vermoedens van huiselijk geweld en kindermishandeling. [Het landelijk nummer van Veilig Thuis is 0800-2000](#). Verspreid in Nederland bestaan 26 vestigingen van Veilig Thuis.

Zie: www.vooreenveiligthuis.nl.

De taken van Veilig Thuis zijn: advies geven, meldingen in ontvangst nemen, onderzoek van meldingen, beoordelen van de noodzaak van vervolgstappen en toeleiden naar passende hulp voor alle betrokkenen.

Bronnen:

- NVS-NVL
- Expertisecentrum AMK Gelderland
- Website Rijksoverheid www.meldcode.nl
- Afwegingskader Meldcode Onderwijs en Leerplicht
- NJI; werken met de Meldcode
- Rijksoverheid; basismode Meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling
- Landelijke vakgroep aandachtsfunctionarissen kindermishandeling LVAK